

Forskningsministeren lover oppfølging

– **Kritikken mot organiseringen av Forskningsrådet og rammebetingelsene for norsk forskning er ikke overraskende, sier utdannings- og forskningsminister Kristin Clemet.**

På evalueringskonferansen i januar sa Clemet at rapporten er grunnlaget for en gjennomgripende debatt om hvordan vi organiserer forskningsvirksomhet og om hvilke strukturforandringer som trengs.

– Regjeringen vil sette forskningspolitikk på dagsordenen og prioritere arbeidet med å evaluere Norges forskningsråd, sa hun, uten å gå nærmere inn på den fremtidige strukturen. Hun sa at det er ennå for tidlig å si hvordan anbefalingene i evalueringsrapporten vil bli fulgt opp.

Rapporten skal ut på høring blant forsknings- og utdanningsinstitusjoner samt industribedrifter, før regjeringen tar endelig stilling til innholdet. Statsråd Clemet lover imidlertid å sette fart i regjeringens forskningsutvalg (RFU), som har vært lite synlig siden det første gang ble opprettet på midten av 1960-tallet. Utvalget, som ledes av statsråden, har som oppgave å samordne regjeringens forskningspolitikk.

I en kunngjøring fra Utdannings- og forskningsdepartementet heter det at regjeringens ambisjon er å bringe Norge på et internasjonalt toppnivå innen utvikling av teknologi, kompetanse og kunnskap. Forskningsinnsat-

Kristin Clemet

sen skal trappes opp til minst gjennomsnittlig OECD-nivå innen 2005. Opptrappingsplanen viser at det samlede opptrappingsbehovet i norsk forskning er på minst 10 milliarder kroner. Med en 40–60-fordeling mellom offentlig og privat finansiert forskning og utvikling, betyr dette at offentlige bevilgninger til forskning i gjennomsnitt må styrkes med minst 1 milliard kroner per år. I tillegg må det til en kraftig vekst i næringslivets egen inn-

sats innen forskning og utvikling, påpeker departementet.

– Tom Sundar, *Tidsskriftet*
tom.sundar@legeforeningen.no

Spesielt i internasjonal målestokk

De fleste land har offentlige forskningsråd som kanalisere og fordeler nasjonale forskningsmidler. Rådssystemet i Norge skiller seg fra andre land på to hovedpunkter.

Det mest opplagte skillet ligger i ettrådsstrukturen, som er unik for Norge. I andre land er ansvaret for å prioritere og fordele forskningsmidler fragmentert, dvs. spredt på flere institusjoner (1). Aktuelle eksempler er: – Nederland, der forskningsrådet har et eget underråd som er ansvarlig for å finansiere innovasjonsforskningen, i tillegg til at sektordepartementene har egne finansierings-systemer

– New Zealand har separate råd for grunnforskning og annen forskning

– Storbritannia som har flere, jevnbyrdige forskningsråd, hvert av dem med ansvar for en gruppe disipliner, og der departementene bestiller og kjøper forskningstjenester

– I Sverige, Finland og Tyskland er det fellesråd for grunnforskningsfagene, men atskilte rådstrukturer for disipliner innen anvendt og industriell forskning

– USA har separate råd for medisinske disipliner (National Institute of Health), humaniora (National Endowment of the Humanities) og naturvitenskap (National Science Foundation), som igjen er splittet i et rådssystem

Integrering

Et særtrekk ved Norges forskningsråd er at det har satt seg som mål å kombinere brukerorientert og anvendt forskning med grunn-

forskning og akademisk forskning. På den ene side skal det fremme universitetsforskningen, som vektlegger vitenskapelig og akademisk kvalitet, og på den annen side skal det stimulere industriell forskning, der relevans er det viktigste stemplet på kvalitet.

– Det norske forsøket med å sammenmelte to så ulike forskningskulturer i ett rådssystem, blir fulgt med stor interesse i utlandet, kommenterer Arie Rip, nederlenderen som har ledet det internasjonale panelet som har kvalitetssikret evalueringsprosessen. Han påpeker at det norske eksperimentet er enestående, ikke bare på grunn av ettrådsstrukturen, men også på grunn av de politiske rammebetingelsene.

– Uansett hvilke organisatoriske løsninger man velger, er utfordringen å tenke helhetlig og på tvers av disipliner. Det viktigste spørsmålet er ikke hvorvidt det skal være ett, to eller tre forskningsråd, men hvordan man kan dekke et bredt spekter av behov, interesser og utfordringer. Til sjuende og sist er fremgang og resultater avhengig av at det skapes interaksjoner mellom de ulike satsingsområdene, sier Arie Rip.

– Tom Sundar, *Tidsskriftet*
tom.sundar@legeforeningen.no

Litteratur

1. Arnold E, Kuhlman S, van der Meulen B. A singular council – evaluation of the Research Council of Norway. Brighton/Karlsruhe/Twente: Technopolis, 2001 (www.technopolis-group.com/reports/RCN/RCN_Synthesis.pdf.).

Regjeringens store sjanse

«Evalueringen av Norges forskningsråd gir regjeringen en enestående sjanse til å se det FoU-finansierende apparat i sammenheng, og lansere de endringer man måtte ønske,» skriver Hans Skoie ved Norsk institutt for studier av forskning og utdanning (NIFU) i tidsskriftet *Forskningspolitikk*. Han minner om Sem-erklæringen, der det er slått fast at Bondevik-regjeringen vil revurdere hvordan avkastningen fra Fondet for forskning og nyskaping skal disponeres.

Dessuten, påpeker Skoie, er støtteformene for den offentlige støtten til forskning og utvikling (FoU) til næringslivet fortsatt under utforming, og det samme gjelder for den nye finansieringsmodellen ved universitetene og høyskolene.

«Vi ønsker en gjennomgang og diskusjon velkommen. Det er grunn til å tro at økt innsikt og engasjement kan gi vesentlige forbedringer på den organisatoriske side. For de mange som er misfornøyd med forskningsrådsfusjonen, vil det neppe foreligge en slik sjanse på mange år. Det bør ikke minst forplikte både forskersamfunn og samfunnsrepresentanter til et langt større engasjement enn for ti år siden,» skriver *Forskningspolitikk*.